

Vlaanderen
is landbouw & visserij

**PROGRAMMA VOOR
PLATTELANDSONTWIKKELING
VLAANDEREN 2014-2020 (PDPO III)
Jaarverslag 2019**

2020

DEPARTEMENT
LANDBOUW & VISSERIJ

WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUW

PROGRAMMA VOOR
PLATTELANDSONTWIKKELING
VLAANDEREN 2014-2020 –
JAARVERSLAG 2019

INHOUD

Inleiding	5
1 Uitvoering van het programma.....	6
1.1 Financiële voortgang	6
1.2 Uitvoering van de maatregelen	9
1.2.1 Acties inzake kennisoverdracht en voorlichting (maatregel 1)	9
1.2.2 Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (maatregel 2)	9
1.2.3 Investerings in materiële activa (maatregel 4)	10
1.2.4 Ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen (maatregel 6)	13
1.2.5 Basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandgebieden (maatregel 7)	15
1.2.6 Investerings in de ontwikkeling van bosgebieden en de verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (maatregel 8)	16
1.2.7 Oprichting van producentengroeperingen en -organisaties (maatregel 9)	17
1.2.8 Agromilieus (maatregel 10)	17
1.2.9 Biologische landbouw (maatregel 11)	19
1.2.10 Samenwerking (maatregel 16)	19
1.2.11 Risicobeheer (maatregel 17)	20
1.2.12 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader (maatregel 19)	21
1.3 Technische bijstand	22
1.3.1 Algemene technische bijstand	22
1.3.2 Vlaams Ruraal Netwerk	22
2 Programmabeheer.....	24
2.1 Toezicht	24
2.2 Beheer	24
2.3 Programmawijzigingen	25
3 Uitvoering van het evaluatieplan.....	26
3.1 Uitgevoerde evaluaties 2019	26
3.1.1 Evaluatie beheersovereenkomsten – Samenwerken met landbouwers aan biodiversiteit, milieu en landschap. Ervaringen met beheersovereenkomsten.	26
3.1.2 Evaluatie Kratos	26
3.1.3 Programma voor plattelandontwikkeling Vlaanderen 2014 – 2020 (PDPO III) – Jaarverslag 2018	26
3.1.4 Effecten van beheersovereenkomsten op landbouwvogels in Vlaanderen	27
3.1.5 Vlaams Ruraal Netwerk. Interne evaluatie. Werkjaar 2019	27
3.1.6 ANB rapportering	27
4 Vlaams Ruraal Netwerk.....	28
Figuren	29
Tabellen	30
Afkortingen	31
Bijlagen	32

INLEIDING

Dit is het vijfde uitvoeringsverslag over het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III, opgemaakt conform Verordening (EU) nr 1305/2013 art 75 en Uitvoeringsverordening (EU) nr 808/2014 art 15.

In dit jaarverslag wordt in een eerste hoofdstuk een overzicht gegeven van de financiële voortgang van het programma en van de uitvoering van de maatregelen, zowel in 2019 als sinds de start van de programmaperiode. De beschrijving is gebaseerd op de data die verzameld werden conform het gemeenschappelijke monitoring- en evaluatiesysteem (Verordening (EU) nr 1305/2013 art 67).

Het PDPO III is opgebouwd rond zes prioriteiten en drie horizontale doelstellingen (klimaat, innovatie en milieu). Elke prioriteit is nog eens ingedeeld in twee of meer focusgebieden (zie bijlage). De PDPO III-maatregelen zijn geprogrammeerd onder 1 of meer van deze focusgebieden (voor het volledige programma wordt verwezen naar het PDPO III-programmadocument op www.vlaanderen.be/pdpo.) De monitoring van de maatregelen moet gebeuren volgens de geprogrammeerde focusgebieden.

In de regel wordt er enkel gerapporteerd over projecten of dossiers die volledig zijn uitbetaald in het monitoringjaar (in casu 2019). Bij maatregelen waarbij in schijven wordt uitbetaald, kan het dus gaan om projecten die in een eerder kalenderjaar (2018 of vroeger) zijn goedgekeurd, maar die in 2019 de laatste schijf van betaling hebben ontvangen. Daarentegen zullen projecten die in 2019 reeds zijn goedgekeurd maar nog niet volledig zijn uitbetaald, niet opgenomen zijn in de monitoringstabellen. De indicatoren worden ook cumulatief berekend.

Voor de meerjarige, areaalgebonden maatregelen (M08 bebossing onderhouds- en inkomenssteun, M10 agromilieu-klimaatmaatregelen, M11 hectarepremie biolandbouw) geldt bovenstaande regel niet. Van deze projecten worden de indicatoren jaarlijks gemonitord en ook zo weergegeven in het jaarverslag. Deze indicatoren worden niet cumulatief berekend.

Hoofdstuk 2 beschrijft het programmabeheer. In hoofdstuk 3 komt de uitvoering van het evaluatieplan aan bod. En hoofdstuk 4 geeft de activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk weer.

////////////////////////////////////

1 UITVOERING VAN HET PROGRAMMA

1.1 FINANCIËLE VOORTGANG

Tabel 1 geeft de totale overheidsuitgaven per maatregel per prioriteit weer. Dit zijn de PDPO III-overheidsuitgaven in de kalenderjaren 2014 tot en met 2019. In die periode werd 281 miljoen euro uitgegeven. Deze overheidsuitgaven omvatten zowel de Vlaamse PDPO III-middelen als de ELFPO-cofinanciering, de top-ups en de pijler 1-middelen. Top-up steun is de aanvullende Vlaamse steun boven de door Europa bepaalde maxima per hectare. Pijler 1-middelen zijn middelen die van pijler 1 naar pijler 2 zijn overgeheveld conform artikel 14 van verordening (EU) 1307/2014.

Tabel 1 geeft ook de ELFPO-uitgaven weer in de periode 2014-2019 en vergelijkt die met de geplande ELFPO-middelen voor de gehele programmaperiode. In 2014-2019 is er 38% van de voorziene ELFPO-middelen uitgegeven. De ELFPO-middelen omvatten zowel de reguliere ELFPO-middelen als de overgehevelde pijler 1-budgetten.

Tabel 1 Totale overheidsuitgaven en ELFPO-uitgaven per maatregel, per focusgebied (2014-2019) (totale overheidsuitgaven = Vlaamse PDPO III-middelen + reguliere ELFPO-cofinanciering + top-ups + overgehevelde pijler 1-middelen) (ELFPO-uitgaven = reguliere ELFPO-middelen + overgehevelde pijler 1-middelen)

Maatregel code	Maatregel	Focusgebied	Totale overheidsuitgaven 2014-2019 (euro) (ELFPO + Vlaamse cofinanciering + top-up)	ELFPO-uitgaven 2014-2019 (euro)	Geplande ELFPO-middelen (regulier + pijler 1)	% voortgang Europese uitgaven
1.1	Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)	2A	7 490 317	3 753 474	6 952 818	54,0
		2B	7 828 415	4 104 110	5 990 556	68,5
		4	1 151 121	577 356	1 683 016	34,3
1.2	Demonstratieprojecten	2A	1 188 737	607 119	1 591 971	38,1
		4	1 791 714	910 509	2 162 942	42,1
		5B	300 805	150 402	1 001 350	15,0
2.1	Bedrijfsadvies voor jonge starters	2B	314 657	203 052	1 695 567	12,0
	Bedrijfsadvies voor niet-starters	4B	1 600 044	1 028 394	2 480 437	41,5
4.1	Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf	2A	80 264 001	42 923 362	107 303 769	40,0
		5B	27 998 334	14 775 307	27 675 943	53,4
		5D	23 435 781	12 197 734	52 960 487	23,0
4.1	Projectsteun voor innovaties in de landbouw	2A	1 549 334	774 667	9 422 864	8,2
4.2	Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten	3A	1 673 538	836 769	5 500 000	15,2
4.4	Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf	4	11 564	5 782	1 800 000	0,3
6.1	Overnamesteun voor jonge landbouwers	2B	16 804 673	9 575 337	29 833 607	32,1
6.3	Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven	2A	0	0	700 000	0,0
7.6	Inrichting ifv Natura 2000	4A	689 840	344 920	9 035 000	3,8
7.1-7.2, 7.4-7.7	Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen	6B	5 112 983	2 556 491	6 956 194	36,8
8.1	Bebossing	5E	815 832	407 917	590 000	69,1
8.5	Herbebossing	4	704 405	352 203	444 462	79,2

////////////////////////////////////

Maatregel code	Maatregel	Focusgebied	Totale overheids-uitgaven 2014-2019 (euro) (ELFPO + Vlaamse cofinanciering + top-up)	ELFPO-uitgaven 2014-2019 (euro)	Geplande ELFPO-middelen (regulier + pijler 1)	% voortgang Europese uitgaven
8.2	Aanleg van een boslandbouwsysteem	5E	180 833	90 416	250 000	36,2
9	Steun voor oprichting van producentenorganisaties	3A	420 000	210 000	525 000	40,0
10.1	Agromilieuklimaatsteun	4	16 264 058	10 403 543	18 878 680	55,1
		5D	58 517 691	27 366 263	53 926 805	50,7
11.1	Hectaresteen voor de biologische productiemethode	4	5.875.478	3.235.311	5 323 976	60,8
16.1	EIP-operationele groepen	2A	11.925	5.963	61.721	1,0
		4	0	0	607 148	0,0
		5B	12 120	6.060	472 623	1,3
16.4, 16.6	Plattelandontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving	6B	165 240	82.620	250 000	33,0
16.2-16.6; 16.9-16.10	Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking	6B	2 459 754	1 229 877	3 750 000	32,8
17.1	Risicobeheer in land- en tuinbouw	3B	0	0	0	/
19.1	Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)	6B	176 796	88 398	120 000	73,7
19.2	Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)	6B	9 884 874	5 333 594	14 843 578	35,9
19.3	Samenwerkingsprojecten (LEADER)	6B	26 755	13 378	750 000	1,8
19.4	Werking Plaatselijke Groepen (LEADER)	6B	3 793 444	1 896 722	3 476 367	54,6
20.1	Technische bijstand excl ruraal netwerk	/	1 529 620	764 530	2 800 000	27,3
20.2	Ruraal netwerk	/	876 389	438 475	1 400 000	31,3
	TOTAAL	/	281 035 290	147 134 589	383 765 881	38,3

Bron: Betaalorgaan, Departement Landbouw en Visserij

In het najaar van 2018 werd de derde overheidsopdracht gepubliceerd waarmee adviesdiensten werden geselecteerd die over 1 of meerdere modules advies mogen geven in de periode 2019-2020. Eind mei 2019 werd de derde aanvraagperiode voor het bedrijfsadvies geopend.

In **2014-2019** werden 394 adviezen voor starters (focusgebied 2B) en 2.221 adviezen voor niet-starters (focusgebied 4B) uitbetaald. In totaal kregen 1.258 unieke landbouwers een advies.

1.2.3 Investerings in materiële activa (maatregel 4)

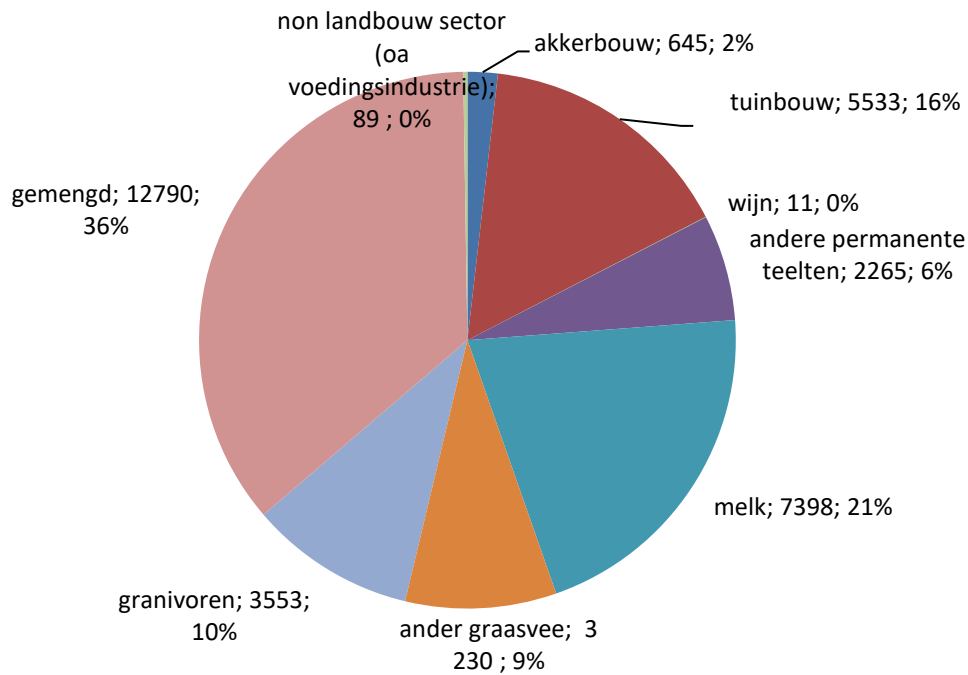
1.2.3.1 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf

Voor 4.661 projecten van 1.415 bedrijven werd in **2019** de laatste schijf investeringssteun uitbetaald, waarvan 71% binnen focusgebied 2A, 22% binnen focusgebied 5B en 8% binnen focusgebied 5D. Samen ontvingen deze projecten bijna 34,5 miljoen euro steun. 3,5% van de totale uitgaven ging naar een biologisch bedrijf.

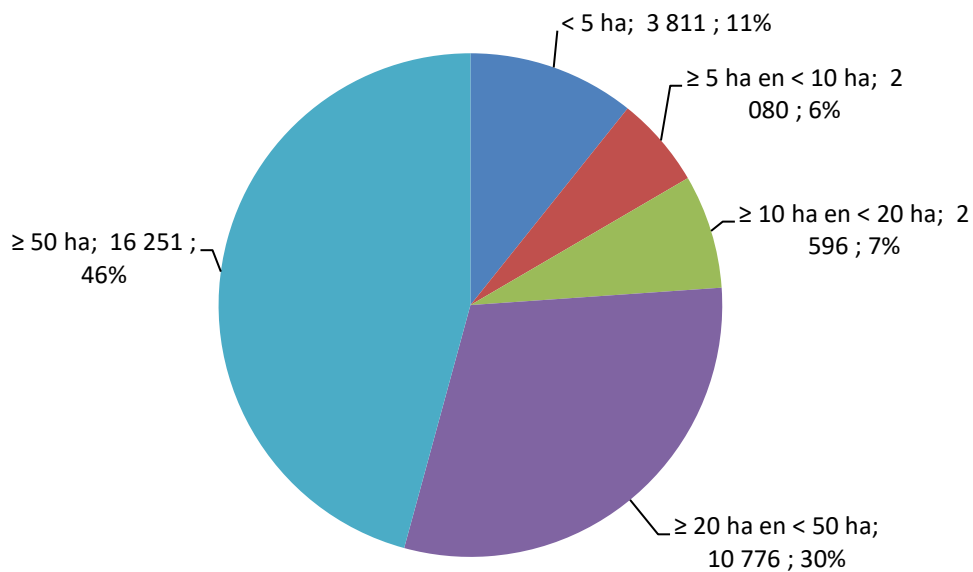
Bij 56% van de 1.415 gesteunde bedrijven werd het project ingediend door een natuurlijk persoon. Daarvan was 7% een vrouw en 41% jonger dan 40 jaar.

34% van de 4.661 uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 24% op een melkveebedrijf, 17% op een bedrijf met hokdieren (granivoren) en 10% op een tuinbouwbedrijf (Figuur 5). 47% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd door een bedrijf groter dan 50 hectare (Figuur 6). In 2019 werden 15.162 nieuwe projecten geselecteerd.

Voor 35.514 projecten van 15.832 bedrijven werd in **2014-2019** de laatste schijf investeringssteun uitbetaald, waarvan 80% binnen focusgebied 2A, 9% binnen focusgebied 5B en 11% binnen focusgebied 5D. 36% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 21% op een melkveebedrijf en 16% op een tuinbouwbedrijf (Figuur 1). 46% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een bedrijf groter dan 50 hectare, 30% op een bedrijf tussen 20 en 50 hectare (Figuur 2).

Figuur 1 Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de verschillende bedrijfstypes (2014-2019)

Figuur 2 Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de vijf categorieën van bedrijfsgröße (2014-2019)

1.2.3.2 Projectsteun voor innovaties in de landbouw

Er werden in 2019 42 projecten geselecteerd. In totaal zijn 88 projecten geselecteerd. Er zijn er 10 volledige projecten uitbetaald van 9 landbouwbedrijven.

Voorbeeldproject: Vrijloopkraamhokken voor zeugen

In het project werden verschillende types vrijloopkraamhokken voor zeugen uitgetest in praktijkomstandigheden. Gangbare kraamhokken (met kooien) zijn ontwikkeld als een compromis tussen de behoeften van zeugen, biggen en varkenshouders. Toch wordt het welzijn van de zeug gehypothekeerd door de beperking in bewegingsvrijheid die volgt uit het gebruik van een kraamkooi. Met een vrijloopkraamhok kan een verhoogd comfort aan de zeug gegeven worden.

Er bestaan twee types vrijloopkraamhokken. In het ene type kunnen zeugen gedurende de volledige zoogperiode vrij rondlopen. Bij het andere type is dit voor het grootste deel van de tijd. In het project werden beide types uitgetest. Op basis van de testresultaten zal de varkenshouder in de toekomst een nieuwbouwstal bouwen met het systeem dat zijn voorkeur geniet. In het eindverslag van dit project wordt aangegeven dat al verschillende collega's de stal zijn komen bezoeken. De varkenshouder heeft ook de intentie om op termijn een bezoekersgang te bouwen zodat zowel collega varkenshouders als consumenten de stal kunnen komen bezichtigen zonder in de stal zelf te moeten komen.

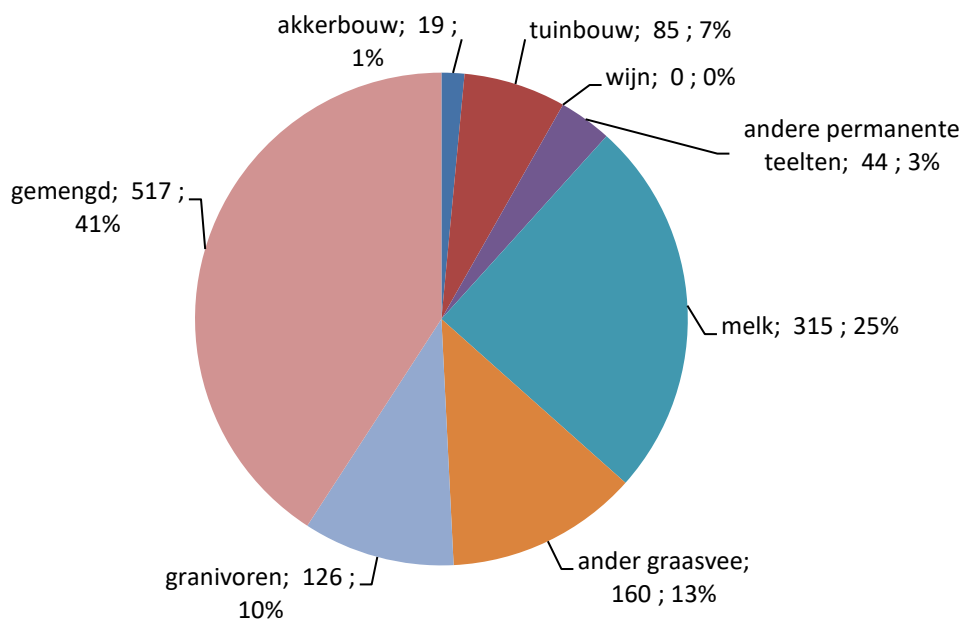
1.2.3.3 Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten

Voor deze maatregel werd in 2019 voor de eerste keer eindbetalingen uitgevoerd. In totaal gaat het om 6 projecten met een totaal steunbedrag van 1,6 miljoen euro. In 2019 is een nieuwe oproep gelanceerd waarbij 17 projecten werden geselecteerd.

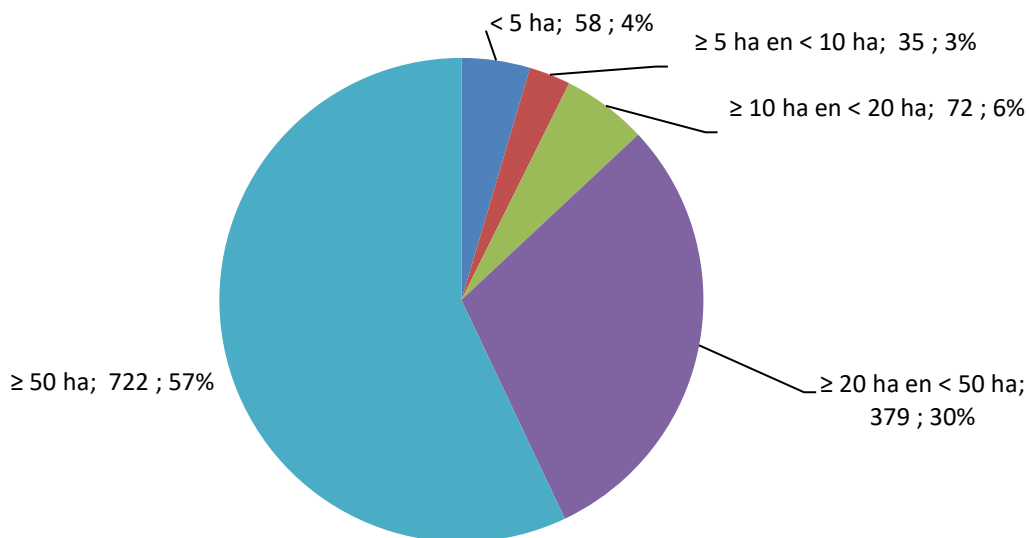
Voorbeeldproject: Sorteermachine op een wortelverwerkend bedrijf

Dit project betreft de aankoop van een state-of-the art sorteermachine voor wortelen. Er werd hierbij gekozen voor een innovatieve sorteermachine die als doel heeft om reststromen op te waarderen. Voorheen was er een grote 'uitval' van wortelen welke aan lagere prijzen verwerkt worden tot bijvoorbeeld diervoeding. Door het beter sorteren kan het bedrijf nu 'klasse 2' wortelen verkopen aan een beduidend hogere prijs. Versnijders, grootkeukens en de diepvriessector zijn de afnemers van deze klasse 2 wortelen. Anderzijds heeft deze investering ook een invloed op de kwaliteit van de normale stroom wortelen (klasse 1). Het doel van het

Figuur 3 Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over de verschillende bedrijfstypes (2014-2019)

Figuur 4 Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2019)

Voorbeeldproject: Averbode Bos en Heide

Natuurpunt beoogt in 'Averbode Bos en Heide' te Laakdal, Scherpenheuvel-Zichem en Tessenderlo hydrologisch herstel en verbetering van habitatkwaliteit. De percelen liggen voor het grootste deel binnen VEN-gebied alsook Habitatrictlijngebied BE2400014 'Demervallei', en maken eveneens deel uit van goedgekeurde beheerplan van het erkend natuurreservaat E-383 'Averbode Bos en Heide'. Om het droogvallen van vennen en boomslag tegen te gaan en de venhabitats te verbeteren zullen aangepaste stuwen geplaatst worden in de drainagegrachten. Waar nodig worden exotische vissen afgevangen. In enkele open zones zullen rasters met draadpoorten worden geplaatst om de begrazing beter te sturen. Enkele voormalige weekendverblijven zullen worden afgebroken met opruiming van antropogene constructies en tuinaanplantingen, waarna de tuinen zullen worden gemaaid in functie van omvorming naar heischraal grasland. En er zullen mantel-zoomvegetaties gecreëerd worden door maai-beheer, het verwijderen van exoten en ongewenste boomopslag en het opstarten van hakhoutbeheer. De voornaamste doelhabitats zijn 3130 'Voedselarme wateren met periodiek droogvallende oevers', 4030 'Droge Europese heide' en 6230 'Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems' en 9120 'Eiken-Beukenbossen op zure bodems'. De doelsoorten zijn poelkikker, witte waterranonkel, nachtzwaluw, boomleeuwerik en levendbarende hagedis. Er werd een totale steun toegekend van 57.569,75 euro.

1.2.6 Investerings in de ontwikkeling van bosgebieden en de verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (maatregel 8)

1.2.6.1 **Bebossing**

- *Aanlegsubsidie*

In 2019 werden aan 67 begunstigden een aanlegsubsidie uitbetaald, goed voor 97 hectare bebossing. Er werden geen nieuwe dossiers ingediend in 2019. In 2014-2019 werden 97 dossiers uitbetaald, goed voor een areaal van 143 ha.

- *Onderhoudssubsidie en inkomenscompensatie*

In 2019 werden aan 277 begunstigden onderhoudssubsidie en inkomenscompensatie voor bebossing uitbetaald, voor een totaal areaal van 304 hectare. Samen ontvingen deze bedrijven zo'n 53.000 euro overheidssteun.

1.2.6.2 Aanleg van een boslandbouwsysteem

In 2019 werd de aanleg van 23,3 hectare boslandbouw gesteund, verspreid over 10 bedrijven. Samen ontvingen deze bedrijven 95.556 euro overheidssteun.

In 2014-2019 werd de aanleg van 90 hectare boslandbouw gesteund, verspreid over 34 bedrijven.

1.2.6.3 Herbebossing

Er zijn in 2019 61 herbebossingsprojecten uitbetaald met een totaal areaal van 75 hectare. Er zijn in 2019 geen nieuwe projecten ingediend.

Er zijn in 2014-2019 353 herbebossingsprojecten uitbetaald met een totaal areaal van bijna 470 hectare.

1.2.7 Oprichting van producentengroeperingen en –organisaties (maatregel 9)

Deze maatregel is in 2016 van start gegaan met een eerste oproep, waarna dossiers van vier PO's zijn goedgekeurd in drie verschillende sectoren: varkensvlees, zuivel en eieren. In 2019 ontvingen deze vier PO's, waarvan in totaal 483 bedrijven deel uitmaken, samen 120.000 euro overheidssteun. In 2019 is een nieuwe oproep gestart en zijn er 3 nieuwe PO's goedgekeurd. De steun werd reeds toegekend maar nog niet uitbetaald.

1.2.8 Agromilieu (maatregel 10)

In 2019 is 19,5 miljoen euro uitbetaald aan agromilieu-klimaatcontracten. Daarvan was 14 miljoen euro voor contracten onder prioriteit 4 en 5,5 miljoen euro voor contracten onder focusgebied 5D.

In totaal zijn er 20.131 contracten (18.257 binnen prioriteit 4 en 1.874 binnen focusgebied 5D) uitbetaald (Figuur 5), goed voor een totaal uitbetaald areaal van 32.030 hectare (waarvan 19.297 hectare onder prioriteit 4 en 12.734 hectare onder focusgebied 5D) (Figuur 6).

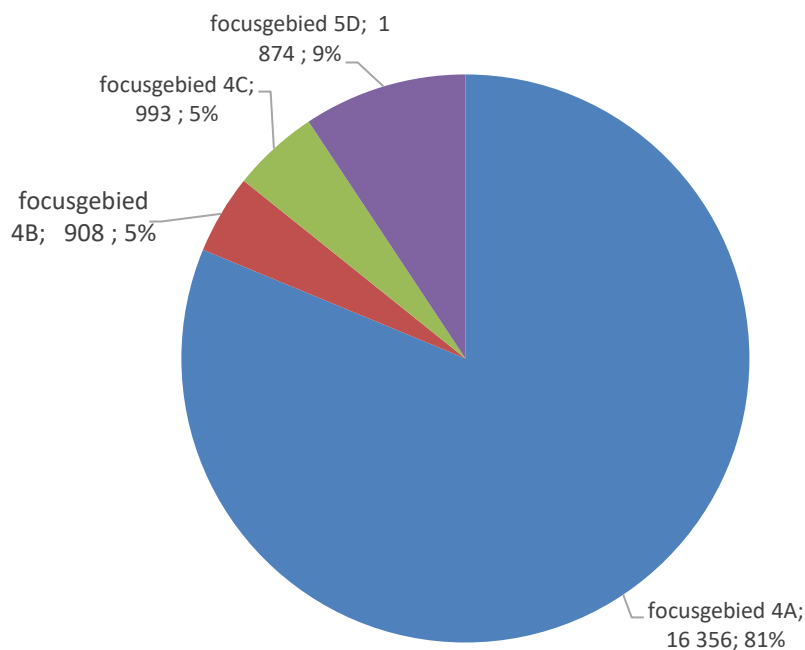
De **evolutie** van het uitbetaalde areaal per type agromilieu-klimaatmaatregel is weergegeven in Tabel 2. In deze tabel zijn zowel de PDPO II- als de PDPO III-contracten opgenomen.

Voor verschillende types agromilieu-klimaatmaatregelen neemt het uitbetaalde areaal toe, dankzij een stijgend aantal contracten.

Een afnemend areaal is vaak te wijten aan het aflopen van PDPO II-contracten, die niet volledig gecompenseerd worden door nieuwe PDPO III-contracten. Zo neemt het areaal onder "waterkwaliteit" bijvoorbeeld af tussen 2016 en 2017, door de uitdovende PDPO II-overeenkomsten BO water, die niet volledig gecompenseerd worden door de toenemende contracten onder de nieuwe BO waterkwaliteit. Hetzelfde gebeurt bij de maatregelen voor erosiebestrijding.

Tabel 2 Uitbetaald areaal M10 per type agromilieu-klimaatmaatregel, inclusief lasten uit verleden (ha) (2015-2019)

Uitbetalingsjaar	2015	2016	2017	2018	2019
soortenbescherming	711	1 642	2 019	2 685	3 215
erosiebestrijding	1 889	2 836	2 001	1 253	269
kleine landschapselementen	/	156	144	125	113
botanisch beheer	/	88	215	342	449
perceelsranden	1 162	1 422	1 737	2 093	2 347
waterkwaliteit	16 956	16 142	3 496	4 203	3 528
fosfaatuitmijning	0	0	0	0	0
verminderde bemesting	0	0	0	0	0
vlinderbloemigen	/	5 424	8 394	10 526	12 570
mechanische onkruidbestrijding	/	1 925	1 697	1 684	1 627
verwarringstechniek	8 067	7 781	7 629	7 761	7 749
behoud lokale veerassen	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	0
teelt van vlas en hennep	0	144	151	150	164
hoogstambomen (uitdovend)	171	258	146	71	0
sierteelt (uitdovend)	1 210	1 171	403	145	0
totaal	30 166	38 990	28 031	31 036	32 030

Figuur 5 Aantal uitbetaalde contracten M10 per focusgebied, inclusief lasten uit verleden (2019)

1.2.10.2 Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving

Deze maatregel ging in 2015 van start. De oproepen worden georganiseerd door de provincies. Er zijn nog geen projecten uitbetaald. In 2019 werd geen nieuw project geselecteerd. In 2014-2019 zijn er zeven projecten goedgekeurd.

1.2.10.3 Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking (OKW samenwerking)

In 2019 werden zeven projecten uitbetaald, goed voor bijna 500.000 euro overheidssteun. Negen nieuwe projecten kregen goedkeuring in 2019. Dat brengt het totaal aantal goedgekeurde projecten in 2016-2019 op 72.

Voorbeeldproject: Georgica

Victoria Deluxe wil, samen met copromotoren en partner, een documentaire maken over de leefbaarheid en sociale impact van het familiale landbouwbedrijf anno 2016. Via een participatief werkproces willen de aanvragers de complexe werkelijkheid van de hedendaagse boerenstiel onder de aandacht brengen en een bijdrage leveren om de beeldvorming rond landbouw bij te stellen via vertoningen en vorming t.a.v. een divers publiek.

Op basis van een degelijk onderzoek i.s.m. met de copromotoren en de partner wordt in een eerste fase een aantal landbouwbedrijven geselecteerd met het oog op de voorbereiding van een documentaire van 90 minuten.

Deze documentaire wordt in een tweede fase opgenomen waarbij enkele geselecteerde families worden gevolgd. De documentaire zoekt in op de situatie van familiale boeren en vooral hun inspanningen om hun bedrijf rendabel te houden. Rode draad van de documentaire is inzicht geven in het individuele gevecht van landbouwersgezinnen, in hun veerkracht en hun moed maar ook in de onmacht die ze ervaren. Via deze documentaire krijgen zij een stem. Niet enkel door hun dagelijkse praktijk in beeld te brengen, maar ook door hen de kans te geven om zich uit te spreken over de marktwerking, de internationale handelsafspraken en boycots, de Europese landbouwpolitiek en hoe ze er over denken en erop inspelen.

1.2.11 Risicobeheer (maatregel 17)

Maatregel 17 wordt volledig buiten PDPO geïmplementeerd en zal met Vlaamse middelen worden uitgevoerd.

1.2.12 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader (maatregel 19)

LEADER is opgedeeld in vier submaatregelen.

- *Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën*

De oprichting van de Plaatselijke Groepen (PG's) en de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategieën (LOS) gebeurde in 2015. Er zijn 12 PG's aangeduid, die samen een gebied bestrijken met een populatie van 2.146.307 inwoners. Voor de opmaak van deze LOS werd sinds 2016 niets meer uitbetaald.

- *Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën*

Er zijn 76 projecten afgerond in 2019, voor een totaal subsidiebedrag van zo'n 3,3 miljoen euro. 16 afgewerkte projecten droegen bij aan kennisoverdracht en innovatie (focusgebied 1C) en bereikten met de georganiseerde opleidingen 11.386 deelnemers. Drie projecten kaderden in het thema startende en rurale ondernemers en bereikten 197 bedrijven daarnaast werden nog 33 bedrijven bereikt via twee projecten die kaderen binnen streekproducten en de lokale voedselstrategieën. Vier projecten droegen bij aan prioriteit 4 en vielen respectievelijk onder de thema's open ruimte vrijwaren en ontwikkelen, agrobiodiversiteit, bodem- en waterbeheer. Eén project droeg bij aan focusgebied 5C via het thema duurzame energie en klimaatadaptatie. De 50 andere projecten kaderden in de thema's streekidentiteit en leefbare dorpen en droegen daarmee bij aan focusgebied 6A. In 2019 werden voor 4,5 miljoen euro nieuwe projecten geselecteerd.

Van 2016 tot en met 2019 werden 149 projecten afgerond.

- *Samenwerkingsprojecten*

Er zijn nog geen uitbetaalde projecten voor deze maatregel. Er werd 375.000 euro aan overheidsmiddelen vastgelegd.

- *Werking plaatselijke groepen*

Voor de werking van de PG's (Plaatselijke Groepen) werd in 2019 geen overheidssteun uitbetaald.

Voorbeeldproject: Fietsbieb

Kinderen tussen 2 en 12 jaar ontgroeien snel hun fiets. Vooraleer ze naar de middelbare school gaan, hebben ze 3 tot 4 fietsen gehad. Voor jonge gezinnen is dat een behoorlijke uitgave op het gezinsbudget. Voor sommige gezinnen kan die uitgave zelfs erg zwaar doorwegen. Voor mensen in en op de rand van armoede (en kansengroepen) biedt de fietsbieb een kans om op hun gezinsbudget te besparen en tevens hun mobiliteit te verhogen. We streven naar een mix van gebruikers uit verschillende lagen van de bevolking, waarbij kansengroepen extra aandacht krijgen. De fietsbieb is niet alleen financieel interessant, maar tevens ook duurzaam, sociaal, milieuvriendelijk en gezond. De fietsbieb bestaat al op verschillende plaatsen in de provincie.

Met dit project willen we verschillende vestigingen openen in regio Midden-West-Vlaanderen. De fietsbieb zet tweedehandse kinderfietsen (voor kinderen van 2 tot 12 jaar) tiptop in orde om ze vervolgens voor een klein prijsje opnieuw ter beschikking te stellen van kinderen. Voor 20 euro fietsgeld en een waarborg van 20 euro kan men één jaar lang een kinderfiets op maat gebruiken. Gedurende dit jaar mag de ontleende fiets altijd ingewisseld worden voor een ander exemplaar uit de fietsbieb. Wie een kinderfiets, in goede staat, aan de fietsbieb schenkt, krijgt 1 jaar fietsgeld in ruil.

1.3 TECHNISCHE BIJSTAND

De middelen voorzien voor technische bijstand worden besteed binnen twee onderdelen: de algemene technische bijstand en het Vlaams Ruraal Netwerk. Tabel 3 geeft een overzicht van de technische bijstandsuitgaven in 2019.

1.3.1 Algemene technische bijstand

Binnen deze maatregel kaderen uitgaven voor voorbereiding, beheer, toezicht, monitoring, evaluatie en voorlichting.

De horizontale of programmabrede technische bijstand wordt beheerd door de beheersautoriteit. In 2019 werden bijna uitsluitend personeelskosten voor beheer en monitoring van het programma betaald.

De verticale of maatregelspecifieke technische bijstand wordt beheerd door de beheersdiensten. De provincies staan in voor de uitvoering en begeleiding van de gebiedsgerichte werking en ontvangen hiervoor een financiële bijdrage.

1.3.2 Vlaams Ruraal Netwerk

In de uitvoering van het PDPO III heeft het Vlaams Ruraal Netwerk (zie ook hoofdstuk 4) als taak om de bij plattelandsontwikkeling betrokken organisaties en overheidsdiensten bijeen te brengen en dit overkoepelend over de verschillende maatregelen.

De volgende taken staan hierbij centraal:

- Het faciliteren van het doorstromen van goede praktijken en projectvoorbeelden;
- Het faciliteren van thematische en analytische uitwisselingen tussen belanghebbenden in de plattelandsontwikkeling, inclusief het delen en verspreiden van resultaten;
- Het verstrekken en/of faciliteren van training- en netwerkactiviteiten voor Plaatselijke Groepen (in het bijzonder rond interterritoriale en transnationale samenwerking, onderlinge samenwerking en andere samenwerkingsvormen);

2 PROGRAMMABEHEER

2.1 TOEZICHT

Het Toezichtcomité PDPO III is in 2019 niet fysiek samengekomen omwille van de verkiezingen van mei. Een nieuw Toezichtcomité werd opgesteld eind 2019, en kwam samen op 3 maart 2020. Het toezichtcomité werd in 2019 drie maal schriftelijk geraadpleegd:

- 28 mei: goedkeuring van het PDPO III-jaarverslag 2018, evaluatieplan 2019 en de voorlichtings en publiciteitsstrategie voor PDPO III 2019
- 12 augustus: wijzigingen aan PDPO III, deel 1
- 11 september: wijzigingen aan PDPO III, deel 2

2.2 BEHEER

Op regelmatige tijdstippen komt het Uitvoeringscomité PDPO III samen. Hierin zetelen de beheerautoriteit (Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid of CCEP), alle betrokken beheersdiensten, het Betaalorgaan, de interne audit en het Vlaams Ruraal Netwerk.

De vergaderingen van 2019 vonden plaats op 16 januari, 12 februari, 19 maart, 23 april, 21 mei, 18 juni, 9 juli, 5 september, 10 oktober, 14 november en 9 december.

Vaste onderwerpen op de agenda zijn:

- Financiële voortgang PDPO III
- Meldingen van het Betaalorgaan & Interne audit
- Mededelingen vanuit CCEP (onder andere verslaggeving Rural Development Committee)
- Monitoring en evaluatie
- Vlaams Ruraal Netwerk

Deze agenda wordt aangevuld met onderwerpen die op dat moment actueel zijn of bijzondere aandacht vragen, zoals de controlestatistieken, de beheerverklaring, de voorbereiding van het nieuwe GLB strategisch plan, etc.

Het Uitvoeringscomité heeft via een gedeeld elektronisch platform toegang tot alle relevante documenten.

Naast het Uitvoeringscomité komt indien nodig ook de Werkgroep niet-GBCS samen. Hierin worden worden de verschillende Europese verplichtingen besproken die gelden voor de niet-areaalgebonden maatregelen, zoals bijvoorbeeld communicatieverplichtingen, rapportering van controledata, enz.. In 2019 hebben er twee vergaderingen plaatsgevonden van deze werkgroep.

In 2019 werd in uitvoering van artikel 62 van de plattelandsverordening (EU) nr. 1305/2013 de uitgebreide tussentijdse beoordeling op de verifieerbaarheid en controleerbaarheid van elke niet-GBCS maatregel van PDPO III afgerond. Dit proces werd reeds opgestart in 2018. Deze beoordeling is een

3.1.4 Effecten van beheerovereenkomsten op landbouwvogels in Vlaanderen

Om de effectiviteit van beheerovereenkomsten op broedvogelpopulaties van het landbouwgebied in te kunnen schatten, ontwierp het INBO in 2010 een meetnet van 14 gebieden verspreid over Vlaanderen. Via territoriumkartering wordt nagegaan of de populatietrend van akkervogels positiever is in gebieden met dan in gebieden zonder beheermaatregelen. Er werd nagegaan of de bekomen trends verklaard kunnen worden door de oppervlakte aan beheerovereenkomsten.

Uit de [resultaten](#) blijkt dat de vogelpopulaties in de bestudeerde gebieden nagenoeg niet veranderen. Het aantal aanwezige soorten was constant over de tijd voor alle gebieden. Bij 80% van de berekende soortentrends schommelde het aantal geobserveerde territoria rond eenzelfde gemiddelde.

3.1.5 Vlaams Ruraal Netwerk. Interne evaluatie. Werkjaar 2019

De [interne evaluatie](#) van het VRN beschrijft de taken en de meerjarenplanning voor deze programmaperiode. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van alle activiteiten die het voorbije werkjaar zijn uitgevoerd, waar mogelijk aangevuld met een evaluatie van die activiteit. Tot slot worden lessen getrokken en aanbevelingen geformuleerd voor de komende werkjaren

3.1.6 ANB rapportering

Jaarlijks wordt er een monitoring uitgevoerd rond het aantal en soorten akkervogels. Op basis van deze gegevens werd er een evaluatie opgemaakt over de Grauwe Kiekendief.

Een eindverslag werd nog niet gepubliceerd. Er kunnen echter wel al enkele belangrijke conclusies worden getrokken:

- In het soortenbeheerprogramma voor de Grauwe Kiekendief werd er vooropgesteld om op 118 ha een beheersovereenkomst (BO) af te sluiten voor vogelakkers en wisselteelt. Deze doelstelling werd reeds overschreden. In totaal is er voor 320 ha dergelijke BO afgesloten.
- Verder werd er ook vooropgesteld om 20% structureel verankerde ecologische elementen aan te leggen. Dit is echter niet gelukt. Een mogelijke oplossing kan zijn om tijdelijke maatregelen te nemen zoals de aanplanting van (frambozen en bramen)struwelen. In de tweede fase van het soortenbeheerprogramma kan dit nog verder ontwikkelen. Maar 20% structurele elementen is wellicht te hoog gegrepen in een intensief landbouwgebied.
- In totaal werden drie broedparen in de nabijheid geobserveerd: één in de polders van Ramskapelle en twee in Wallonië. Verder was er ook een broedpoging van de Blauwe Kiekendief in de Leemstreek en een succesvol nest van een Velduil in De Moeren.

//

TABELLEN

Tabel 1 Totale overheidsuitgaven en ELFPO-uitgaven per maatregel, per focusgebied (2014-2019) (totale overheidsuitgaven = Vlaamse PDPO III-middelen + reguliere ELFPO-cofinanciering + top-ups + overgehevelde pijler 1-middelen) (ELFPO-uitgaven = reguliere ELFPO-middelen + overgehevelde pijler 1-middelen) 7

Tabel 2 Uitbetaald areaal M10 per type agromilieu-klimaatmaatregel, inclusief lasten uit verleden (ha) (2015-2019).....18

Tabel 3 Overzicht uitgaven technische bijstand PDPO III (2019).....23

BIJLAGEN

Bijlage 1 - PRIORITEITEN EN FOCUSGEBIEDEN PLATTELANDSONTWIKKELINGSPROGRAMMA'S 2014-2020 (VERORDENING (EU) NR 1305/2013)

Prioriteit 1: bevordering van de kennisoverdracht en innovatie in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 1a: het stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden;
- Focusgebied 1b: het verstevigen van de banden tussen de landbouw, de voedselproductie en de bosbouwsector, en onderzoek en innovatie, mede met het oog op een beter milieubeheer en betere milieuprestaties;
- Focusgebied 1c: het stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector;

Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 2a: het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten;
- Focusgebied 2b: het faciliteren van de instap van goedgeschoolde landbouwers in de landbouwsector, en in het bijzonder van de generatiewissel;

Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 3a: het verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties;
- Focusgebied 3b: het steunen van risicopreventie en -beheer op het niveau van het landbouwbedrijf;

Prioriteit 4: herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen die verbonden zijn met de landbouw en de bosbouw, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 4a: het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen;

